

§ 8.

Bordlades Särskilda Utskottets nu anmälda memorial N:o 7, angående afföring åt dess tjänstemän och vaktbetjente.

§ 9.

På derom gjord begäran och med anledning af sjukdomsförfall, som inträffat inom hans hem, erhöll Herr Anders Pehrsson från Malmöhus län ledighet från riksdagsgörömlen under 8 dagar, räknade från morgondagen.

§ 10.

Justerades protokollsutdrag för detta sammanträde.

Kammarens ledamöter åtskiljdes kl. 12¹/₄ middagen.

In fidem
H. Husberg.

Tisdagen den 16 Maj.

Kl. 10 f. m.

§ 1.

Justerades protokollet för den 9 Maj.

§ 2.

Föredrogs Stats-Utskottets utlåtande N:o 88, i anledning af väckt motion angående förvaltningskostnaderna vid statens jernvägsbyggnader m. m.

Herr Key: Anledningen till den motion af mig, som i Stats-Utskottets nu föredragna betänkande blifvit afstyrkt, var den, att jag vid genomläsning af sednaste statsrevisorers berättelse ansåg mig erhålla en påminnelse om att ännu en gång söka åtgöra något till reducerande af jernvägsbyggnadsstyrelsens förvaltningskostnader. Sista motionsdagen nedskref

jag derföre sagda motion i ämnet, men i brådskan insmög sig ett räknefel, hvarigenom slutsumman i min kalkyl öfver totalkostnaderna blef ungefär tjugofem procent större än den egentligen bort vara. Icke förty står emellertid det faktum qvar, att byggnadsstyrelsen själf i en underdånig promemoria till Kongl. Maj:t af den 30 December 1868 erkänt, att styrelsens förvaltningskostnader kunde nedbringas till 29,000 R:dr per år, under förutsättning att det årliga byggnadsanslaget skulle blifva 3 à 4 millioner R:dr, att i allmänhet blott en bana i sender skulle byggas och att styrelsen blefve förlagd på arbetslinien.

I stället för dessa utlofvade 29,000 R:dr har, enligt revisionsberättelsen för år 1868, förvaltningskostnaden samma år gått upp till 74,030 R:dr 15 öre, oaktadt då icke byggdes för mer än 2,485,000 R:dr. Vare emellertid huru som helst med dessa kostnader, hvad som är borta det är borta, men hvarföre kunna ej hädanefter, om man eljest vill gifva styrelsens eget erkännande något vitsord, kostnaderna nedbringas till någon rimlig motsvarighet med dessa utlofvade 29,000 R:dr. då vi för nästa år till östra och norra stambanorna sammanlagdt beviljat 3,600,000 R:dr, och för i år blott 2,000,000 R:dr till samma banor, hvarigenom arbetet således kommer att bedrivas både i år och nästa år inom den af styrelsen själf förutsatta summan. Det är detta, som jag i min motion egentligen velat påpeka.

Nu i denna riksdagens sista timme kan åt saken ingenting vidare göras, men i annat fall skulle jag hafva anhållit om återremiss. Hvad vi likväl kunna göra — och jag hemställer att det måtte göras — är att ogilla Utskottets *motivering*. Utskottet säger nemligen, att "en sådan bestämmelse rörande dessa medel, som motionären här ofvan föreslagit, synes dessutom mindre behöflig, då Riksdagen vid behandling af frågan om anslag till stambanornas fortsättning haft tillfälle granska de för dessa arbeten uppgjorda kostnadsförslag och någon anmärkning dervid icke förekommit." Men, mine Herrar, det är ju något helt annat och en stor skillnad mellan att granska kostnadsförslagen öfver särskilda jernvägsanläggningar, och att granska förvaltningskostnaderna för styrelsen själf; således har Utskottet icke besvarat, hvad det borde och skulle hafva besvarat, huruvida nemligen förvaltningskostnaderna här i Stockholm äro för stora eller icke. Vidare säger Utskottet: "hvad angår den väckta frågan om en af Riksdagen bestämd stat för jernvägsbyggnadsstyrelsen torde böra erinras, att de som hafva öfverinseendet öfver tillfälliga byggnadsföretag icke äro jemförliga med styrelserna inom administrativa verk och inrättningar, som äro afsedda att allt framgent bestå." Detta kan jag icke heller godkänna, ty vi hafva ju många andra liknande verk, som jemväl hafva öfverinseende öfver tillfälliga byggnadsföretag, men hvilkas förvaltningskostnader eller stat hvarje riksdag bestämmes, såsom t. ex. Jernvägsstrafiks-, Post-, Telegraf- och Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen. Om Riksdagen till de under sistnämnda styrelses öfverinseende stående byggnadsarbeten ena året beviljat 2 millioner och andra året en million, så har styrelsens stat likväl alla år varit särskildt granskad och beviljad. Således gäller icke heller hvad Utskottet i fortsättningen af samma sats säger, att "då, hvad särskildt jernvägsbyggnadsstyrelsen beträffar, omfattningen af dess verksamhet är beroende utaf beloppet af de medel, som

till dessa arbetens fortsatta bedrifvande blifva vid hvarje riksdag beviljade, har Utskottet icke kunnat förorda bestämmandet af en permanent kostnadsstat för denna styrelse.“

Kunna vi granska det ena embetsverkets förvaltningskostnader, så kunna vi följaktligen äfven granska det andras. Vi hafva, såsom ofvan är nämnt, Post- och Telegrafverken, för att icke tala om Tullstyrelsen, Skogsstyrelsen och alla dessa andra administrativa verk, som hafva att sköta någon del af statsförvaltningen, hvilkas stater vi ju årligen granskat. Dessutom har jag *icke* begärt någon *permanent* kostnadsstat för jernvägsbyggnadsstyrelsen, tvärtom, jag har tänkt mig att denna stat skulle liksom trafikstyrelsens kunna granskas vid hvarje riksdag, men jag tillstår att jag icke tänkt mig, såsom Utskottet tyckes hafva gjort, att byggnadsstyrelsen antingen skall hafva en *permanent* stat eller *ingen*, åtminstone ingen af Riksdagen granskad och kontrollerad.

Detta har jag i korthet velat säga, och på grund deraf, samt då jag tror det vara vådligt att gifva ett prejudikat, som sedan kan åberopas emot oss, så hemställer jag att Kammaren, *med ogillande af motiveringen*, ville låta vid Utskottets utlåtande för denna gång bero, hvarå jag vördsam anhåller om proposition.

Vidare anfördes ej. Enligt Herr Keys yrkande beslöt Kammaren, med ogillande af den motivering Utskottet anført till stöd för sin hemställan, låta vid samma hemställan bero.

§ 3.

Föredrogs Sammansatta Stats- och Bevilhings-Utskottets betänkande N:o 3, i anledning af väckta motioner, angående förhöjning i afgiftsrestitutionen vid utförsel af bränvin.

Herr Gumælius: Jag kan icke bifalla detta förslag om restitution af 80 öre per kanna åt dem, som vilja utföra bränvin ur landet, under en sådan bestämmelse, som Utskottet här gör, att denna förhöjda restitution skall utgå från den dag, då ny författning angående bränvinstillverkningen blifver gällande. Det säges och tros, att denna författning rätt snart kommer att tillämpas, och således skulle det kunna hända, att staten komme att betala tillbaka 80 öre kannan för bränvin, å hvilket den sjelf icke uppburit mer än 70 öre skatt, och således gifva en premie af 10 öre kannan åt dem, som nu hafva bränvin liggande i partier och som då skulle vilja exportera detsamma. Om, såsom det uppgifves, hela det liggande förrådet belöper sig till minst 2,000,000 kannor, skulle staten då komma att göra en förlust af icke mindre än 200,000 R:dr, och detta icke till fördel för landtbrukarne, icke ens för bränvinsbrännarne, hvilka torde hafva betydliga behållningar af bränvin, utan till förmån för några få, redan af Riksdagen gynnade mellanhänder.

Jag skulle då heldre vilja hemställa, att man bestämde tiden, då den förhöjda restitutionen skulle börja utgå, till den 1 Oktober innevarande år, under förutsättning att den nya bränvinstillverkningslagen då redan hunnit blifva fullt tillämpad, och vågar jag alltså föreslå att de tre sista

raderna eller slutmeningen i betänkandet måtte få följande förändrade lydelse: "och att denna förhöjda restitution må utgå från den 1 nästkommande Oktober, om ny författning angående bränvinstillverkningen dessförinnan blifver gällande."

Friherre Gripenstedt: Äfven jag har icke för min del kunnat gilla det förslag, som Utskottet här framställt, om detsamma så skall förstås, att den förhöjda restitutionen af 80 öre per kanna borde utgöras före den tidpunkt, då den nya bränvinsbränningen kommer att ega rum. Det synes mig verkligen ligga någon tvetydighet i sjelfva uttrycket, "då ny författning blifver gällande", huruvida dermed menas den dag, då författningen utfärdas eller den, då, på grund af en annan förordning, rörande bränningstiden, den egentliga tillämpningen kan komma i fråga, d. v. s. då den nya bränningen börjar eller den 1 nästkommande Oktober. Är meningen den *sednare*, så är jag fullkomligt tillfredsställd, emedan jag anser åtskilliga skäl tala för, att den föreslagna förhöjningen i afgiftsrestitutionen icke fördröjes längre än till den tid, då ny bränvinsbränning börjar. Men skulle meningen vara, att, i händelse den nya författningen promulgeras *dessförinnan*, det lager af gammalt bränvin, som finnes, skulle få exporteras med en restitution af 80 öre per kanna, fastän hvarje meniska vet, att staten för detta bränvin i tillverkningsavgift icke erhållit mera än 70 öre per kanna, då får jag säga, att jag måste på det bestämdaste motsätta mig en sådan frikostighet med statens medel. Visserligen kan det vara angenämt för den, som innehar ett större lager af dylikt bränvin, att vid export deraf undfägnas med en så betydlig present af det allmänna; men att i en dylik export skulle ligga en så stor fördel för staten, att den förmådde uppväga uppoffringen af kanske flera hundra tusental R:dr, kan jag icke inse. Deremot har jag, på sätt jag nyss hade äran nämna, ingenting emot förslaget, om man, såsom terminus primus för dess tillämpning, bestämmer den 1 instundande Oktober eller den period, då det nya bränvinet, hvilket kommer att sjelft betala en afgift af 80 öre per kanna, blifver tillgängligt i marknaden. Ty äfven om det bränvin, som då exporteras, skulle bestå till större del af gammal vara, finnes åtminstone en *möjlighet*, att deruti ingår äfven färskt fabrikat, och i allt fall kommer det äldre lagret i mån af exportens fortgång att ersättas af det nya.

Man invänder kanske, att under mellantiden kan nytt bränvin tillverkas vid de s. k. pressjästfabrikerna. Men först och främst synes mig detta vara ett jemförelsevis så ringa belopp, att man ej behöfver dervid fästa något större afseende med hänsyn till exporten, och skulle man vara så angelägen, att detta bränvin må kunna exporteras, kan man gerna bevilja ett undantag för det bränvin, som under tiden före den 1 Oktober möjligen produceras vid pressjästfabrikerna och bevisas vara tillverkad der, samt följaktligen äfven har erlagt till staten en högre afgift. Ett sådant undantag i fråga om den förhöjda restitutionens utfående kan jag möjligen medgifva, men såsom regel anhallar jag, att Herr Gumæli redaktionsförslag godkännes af Kammaren.

Friherre

Friherre Fock: Då jag haft förtroendet att deltaga i förhandlingarne inom det Utskott, hvars utlåtande nu föreligger till Kammarens afgörande, anser jag mig skyldig att först och främst, såsom motionär, söka försvara det förslag jag afgifvit och derjemte äfven Utskottets hemställan, då i densamma min motion blifvit i hufvudsaken tillstyrkt.

Under loppet af hela den tid, som vår nya bränvinslagstiftning varit gällande, har man otvifvelaktigt haft såsom ett önskningsmål uppstådtt att få en export af sprit till stånd. Anledningarne härtill kunna vara flera, men en af de förnämsta är den, att af alla jordbrukets biprodukter finnes intet ämne, som utgör ett lämpligare föremål för utförsel än just sprit. Såsom bekant är qvarstadnar nemligen vid en dylik export alla de beståndsdelar, som betinga jordens växtkraft, under det att den utförda alkoholen ej innehåller andra ämnen än sådana, som förekomma i luft och vatten. Detta oaktadt har hittills ej någon nämnvärd utförsel skett, och en af orsakerna härtill är, att den medgifna drawbacken icke utgör någon full restitution af den förskottsvis erlagda tillverkningsafgiften. Bränvinet kan nemligen icke utföras förr än det undergått rening genom förnyad distillation, hvarigenom uppstår en förlust i alkohol, för hvilken någon skatte-restitution naturligtvis ej kan erhållas. Detta förhållande har Riksdagen äfven erkänt och derom uttalat sig genom att besluta en underdånig skrifvelse till Kongl. Maj:t för att få utredt, hvilka lätnader till exportens befrämjande skulle kunna med afseende härå åstadkommas.

I andra länder, hvilka hafva en betydlig export af sprit, såsom Preussen, Danmark, Belgien m. fl., beviljas en restitution, som kan blifva ej obetydligt högre än skatten. Denna bestämmes nemligen icke, såsom långt riktigare sker hos oss, omedelbarligen af den tillverkade spritens mängd, utan beräknas med ledning af maskkarens rymd. Om man exempelvis förutsätter, att ett maskkar om 100 kannor under loppet af trenne dagars jäsning frambringa en viss quantitet alkohol och derefter skatten beräknas, men genom gäsningprocessens påskyndande en ändock större quantitet alkohol frambringas, så sänkes derigenom tillverknings-skatten under det restitutionen vid utförsel är deraf oberoende. Följden häraf är den, att, hvad särskildt Preussen beträffar, i form af restitution årligen utbetalas af statskassan ett belopp af 12—15 millioner francs — jag tager det franska myntet, emedan jag hemtat uppgiften från ett franskt arbete — hvilket motsvarar en export från detta land större än Sveriges hela bränvinsproduktion; hvaraf torde kunna inses att exportfrågan äfven för oss kan vara af en viss betydelse.

Nu säger man — och jag vill icke bestrida detta i formelt afseende — att, derest Kongl. Maj:t skulle skyndsamt utfärda den nya författningen, — hvilket likväl torde vara tvifvel underkastadt, då Kongl. Maj:t måste hafva tid att granska dess innehåll och höra vederbörande myndigheter — men under förutsättning likväl att Kongl. Maj:t skulle promulgera författningen före den 1 nästa Oktober, skulle — har man sagt — genom ett bifall till Utskottets framställning ett premium exportören beviljas. I detta hänseende anhåller jag att få fästa uppmärksamheten uppå, att redan Riksdagens beslut att höja tillverkningsafgiften å bränvinspriset utfövat inflytande. Samtidigt med detta af Riksdagen fattade beslut steg

priset å varan icke blott här, utan i hela landet, med ett mot sagda förhöjning svarande belopp. Men det är gifvet, att en exportör icke kan med fördel verkställa utförseln och följaktligen icke heller gör det, om han i utlandet icke erhåller åtminstone lika högt pris, som han hemma kan betinga sig. I fall en sådan åtgärd, som den här föreslagna, icke vidtages, blifver således sannolikt all spritexport under sommaren omöjlig; och om detta är sannt, hvilket jag vågat påstå och påstår fortfarande, lär genom Utskottsförslagets antagande någon egentlig statsförlust icke heller uppkomma. Föreställa vi oss, att å lager finnas exempelvis 2 millioner kannor brännvin mera, än förbrukningen under sommarmånaderna nödvändigt erfordrar, kommer, om någon export icke eger rum, en *behållning* af 2 millioner kannor att återstå den 1 Oktober. Följaktligen skulle under höstmånaderna 2 millioner kannor *mindre* uttagas från bränneri-nederlagen till beskattning, ty genom Riksdagens beslut är tillverkningsafgiften egentligen förvandlad till en konsumtionsafgift. Om den högre restitutionen åter nu beviljas och dessa 2 millioner kannor före hösten föras ut ur landet, måste en motsvarande qvantitet ur nederlagen uttagas mot den högre afgiftens erläggande, och således förlusten för statsverket af hela åtgärden sannolikt reducera sig till ränteförlusten å det förskott, som sålunda kommit restitutionen till godo i afsigt att bringa exporten i gång. Jag kan alltså icke ur denna synpunkt se någon våda i ett bifall till Utskottets förslag.

Om man invänder, att det ändock vore principvidrigt att bevilja ett dylikt premium, vill jag deremot erinra, att detta premium alldeles af sig sjelft upphör inom en ganska kort tidrymd. Och är det något ovanligt eller oerhördt, här i landet, att sådant medgifves? Jag vågar bestrida det. Med hänsyn till andra alster af det Svenska jordbruket har staten gjort särskilda uppoftningar just i samma ändamål som här, eller för att bringa en export till stånd; och jag ber att få anföra ett exempel. Under loppet af flera år har det allmänna gjort icke obetydliga uppoftningar till åvägabringande af en bättre ordnad ladugårdsskötsel, en bättre produktion af ost och smör samt af gödkreatur. Staten har anvisat medel till beredande af härför erforderlig undervisning i flera delar af landet, till belöningar och uppmuntringar m. m. och detta oaktadt kom ingen nämnvärd export till stånd, förr än man, följande exemplet från utlandet och förnämligast från de dåvarande Danska hertigdömena Schleswig och Holstein, vidtog direkta åtgärder till utförselns befrämjande. Sålunda gaf staten garanti på en viss inkomst åt de ångbåtar, som ville åtaga sig att till England utföra kreatur, anställde och aflönade särskilda exportkonduktörer för att emottaga hvad som anmälles till utförsel och medfölja till afsättningsorten samt ombesörja försäljningen. Jag frågar, om icke detta kan ansåsom exportpremier, fastän de utgått under en annan form. Men — för att befordra utförseln af en vara, om hvars skadlighet man ständigt hör talas, har man icke velat göra någonting. Ingen undervisning på statens bekostnad rörande bästa methoden för råämnets förädling har här meddelats; intet biträde genom understöd från statens sida vid den färdiga varans export och försäljning å den utländska marknaden har här ansetts vara af nöden; utan i stället har en hård lagstiftning under en följd af år ytterligare försvårat och hindrat all täflan med utlandets producenter.

Nu föreslås helt enkelt, att någon lättnad må medgifvas för denna export under några månader; att staten endast skall utgifva ett förskott under denna korta tid för att sätta exporten i gång, på det att den sedermera må kunna lättare utveckla sig.

Jag uraktlät att nämna, då jag omtalade mejerihandteringen och statens åtgärder i och för dess uppmuntran, att följderna af dessa åtgöranden var uppkomsten af den export af mejerialster till England, öfver hvilken vi nu i så hög grad glädja oss och som hunnit den omfattning, att i närvarande stund 40,000 å 50,000 centner smör årligen dit utföras; under det att allt direkt understöd för exporten upphört såsom icke längre behöfligt sedan saken väl kommit i gång och varan blifvit känd. Då nu statens mellankomst i detta fall medfört en sådan verkan, månne man icke kan hysa förhoppning, att förhållandet skulle blifva lika lyckligt jemväl med hänsyn till export af sprit? Skulle man icke kunna hoppas detta samt sålunda se en önskelig och nödig afsättning af denna vara till utlandet uppkomma utan nämnvärd uppoffring för statsverket?

Det är denna åsigt, som bestämt min ringa åtgärd i detta hänseende. Möjligen är den oriktig, men jag har likväl icke ännu funnit mig öfvertygad häröf, hvarföre jag ock vördsamt yrkar bifall till Utskottets förslag.

Grefve Posse: Efter den siste talarens yttrande har jag verkligen icke mycket att tillägga, men jag skall likväl anhålla att få uttala min mening.

Då man här framhåller, att ett bifall till Utskottets förslag skulle innebära medgifvande af ett premium åt nuvarande innehafvare af brännvin, är jag rädd, att man nyttjar ett slagord, hvilket icke har full tillämpning. Det premium, hvaraf desse innehafvare af brännvin skulle komma i åtnjutande, är, så vidt jag kan finna, icke af annan natur, än den fördel, som tillkommer innehafvaren af hvilken vara som helst, för den händelse Riksdagen beslutar t. ex. tullförhöjningar. Detta är rent af en tillfällig avance för den som spekulerat i brännvin, likasom förhöjning i tull å en vara bereder en tillfällig fördel för den som råkar att hafva denna vara i lager.

Man har vidare sagt, att det vore en alltför stor frikostighet från statens sida, om den förhöjda restitutionens tillämpning finge ske före den 1 nästa Oktober. För min del tror jag, att denna "frikostighet" kostar staten ganska litet. Ty det är uppenbart, att, derest förhöjningen i drawback icke inträder före Oktober månads ingång, all export af varan före denna tid också skulle omöjliggöras. Den enda praktiska följderna af ett dylikt beslut blefve således, att till den 1 Oktober fördröjdes exporten af just samma vara, som nu ligger å lager och hvilken tidsbestämmelsen skulle gälla. Om det emellertid kan vara någon fördel för landet att på detta sätt tvinga varuinnehafvarne att uppskjuta med utförseln till en årstid, då frakterna blifva högre och varan till följd deraf renderar sin egare mindre, lemnar jag derhän.

Om man åter — i motsats mot hvad jag förmenar — skulle antaga, att någon export af det äldre lagret *icke* skulle ske den 1 Oktober — hvilket vore den enda, förnuftiga grunden att uppskjuta förslagets tillämpning till

denna dag — inträffar ett annat förhållande, att nemligen produktionen under de följande höstmånaderna blifver mindre och att staten i sålunda minskad inkomst af tillverkningen gör en bestämd förlust.

Huru jag än ser frågan, kan jag således icke komma till någon annan uppfattning, än att jag bör biträda det tillstyrkande, som Utskottet afgifvit och jag anhåller äfven vördsamt om Kammarens bifall till det-samma.

Herr Kallstenius: Lika oviktigt som Kammarens beslut i föregående fråga var, lika viktigt blir dess beslut i nu förevarande fråga, och jag kan icke annat än för min del beklaga, jag vet icke om jag vågar säga ogilla, att ett så viktigt betänkande som detta, kan vara två gånger bordlagdt innan det blifvit tryckt, långt mindre utdeladt till Kammarens ledamöter, och att man först nu, just när man skall öfverlägga derom, finner det liggande på ens plats. Jag vet att den knappa, återstående tiden fordrar skyndsamhet, och vill derföre icke så mycket fästa mig härvid, men å andra sidan fordrar sakens vikt att man i det stället noga söker göra sig reda för densamma, och derföre må vi åtminstone nu gifva oss tid att grundligt diskutera frågan, innan vi i densamma fatta beslut.

Lika mycket som jag delar den förste ärade talarens åsigt, att man bör på lämpligt sätt, genom statens mellankomst, söka ordna en fortgående export af sprit, lika litet kan jag gilla det sätt han härtill förordade, hvarigenom man endast skulle gynna en eller annan innehafvare af spritlager för ögonblicket. Vore meningen att för en längre tid bevilja en sådan här premie af 10 öre per kanna åt spritexportörer, så skulle jag obetingadt vilja bifalla förslaget derom, men då jag tror att här icke är fråga om eller afsedd någon konsekvens för framtiden, så kan jag icke annat än yrka afslag å betänkandet.

Kunde man deremot, såsom en annan talare sade, hoppas, att äfven nästa Riksdag skulle bevilja en likadan premie åt spritexportörer, och bifall till Utskottets nu föreliggande förslag således endast vore att betrakta såsom ett inledande steg, så skulle jag visst icke fästa mig dervid om för närvarande en och annan enskild vunne någon fördel deraf. Men att staten icke kan vinna något derpå för ögonblicket, utan tvärtom förlorar, är alldeles klart, och icke heller får den sin förlust betäckt derigenom, att hvad som exporteras under sommaren ersättes genom ny tillverkning på hösten, och för alla händelser går den åtminstone miste om räntan å sitt förskott under mellantiden.

Herr Gumælius: Då jag nödgas erkänna att jag, som tillät mig öppna diskussionen i denna fråga, är den minst sakkunnige af alla, som i densamma yttrat sig, så skulle jag, efter de mycket vägande ord i motsatt riktning, som här blifvit fällda, icke våga vidare förfakta min åsigt, såvida jag icke funnit, att personer med mycken sakkunskap i detta ämne varit af hufvudsakligen lika mening med mig härutinnan. Men då så är, ber jag få fortsätta.

Af hvad under diskussionen och annorstädes förekommit har jag nu endast funnit mig föranlåten ändra mitt förra yrkande derhän, att i stället för de båda sista orden uti betänkandet, "blifver gällande", måtte

insättas "i sin helhet vinner tillämpning". Genom denna mindre ändring vinnes detsamma, som jag med den förut föreslagna lydelsen åsyftade.

Medan jag har ordet ber jag få bemöta några här gjorda anmärkningar. Motsidans förste talare yttrade, att för bränvinsnäringens uppmuntrande gjordes från statens sida så godt som intet. Detta påstående tror jag vara något orättvist mot föregående Riksdagar, och särskildt mot denna, som verkligen gjort icke så litet för att tillgodose bränvinsbränningsindustrien och villfara dess förkämpars önskringar. Och hvad beträffar dem, som handla med bränvin, så tror jag, att äfven desse blifvit rätt väl tillgodosedda. Visserligen yttrade samme ärade talare, att genast som den förhöjda bränvinstillverkningsskatten beslöts, så steg bränvinet i pris med motsvarande belopp; men jag föreställer mig, att hufvudsakligen samma personer, som kunnat draga fördel häraf, äfven skulle vara de, som i händelse den förhöjda restitutionen alltför snart toge sin början, skulle kunna tillgodogöra sig densamma. Således kan man väl säga att desse icke må ega anledning att beklaga sig, om restitutionsförhöjningen tills vidare uppskjutes, enär de ju under tiden kunna dels inom landet försälja varan, så vidt hon behöfves, med samma vinst af 10 öre per kanna, dels äro i tillfälle att, om öfverflöd af bränvin finnes, möjligt och lämpligt att exportera vid nedsatt pris af motsvarande 10 öre, sjelfve vidkännas den nedsättningen, som för dem icke utgör någon förlust, då varan vid inköp lär hafva stått dem i allmänhet minst så mycket lägre.

Nu menade samme ärade talare, att, om ej staten vidkännes denna, i stort räknadt, dryga förlust, som vinkar, skulle export icke vidare ifrågakomma under sommarmånaderna; men jag vågar ändock tro, att de, som vilja exportera, nog skola taga i betraktande den af en talare framhållna omständighet, att frakterna på hösten äro så betydligt högre, att någon synnerlig vinst af att dröja till dess icke gerna kan uppstå. Flera andra faktorer torde härvid äfven kunna medverka. Så t. ex. den bekanta läckningen. äfvensom den minskning i styrka, bränvinet lider genom att ligga en tid, hvarom allt vi förra gången, när bränvinsfrågan förevar, hörde så mycket talas. Dertill kommer ränteförlust. Vidare torde det förtjena att tagas i betraktande, att här lär finnas en öfverproduktion, som, om den också ännu icke alltför tydligt gifver sig tillkänna, dock efter hand skall göra det derigenom, att priset, i fall det nu är onaturligt uppdrifvet, kommer att gå ned igen, så vida icke varan utföres. Slutligen ligger en premie för exportören äfven uti den af Utskottet och dess medhållare framdragna omständigheten, att Frankrike nu så oändligt gerna vill hafva in bränvin till landet, men icke är hugadt att taga det från Tyskland.

Sammanlägges allt detta, torde det väl uppväga de ifrågavarande 10 örena, hvilka man vill att staten skall bevilja såsom premie för export under sommarmånaderna, och hvarigenom staten i sjelfva verket för en motsvarande del af det bränvin, som i höst kommer att tillverkas, icke finge större inkomst sig till godo, än om skatten då ännu vore 70 i stället för 80 öre per kanna.

Herr Statsrådet Bergström: I den fråga, som nu föreligger till afgörande, finnes ett precedensfall, hvarpå det möjligen kan vara af in-

tesse att kasta en återblick. Vid 1867 års riksdag förhöjdes nemligen bränvinstillverkningsavgiften från 60 till 70 öre per kanna, hvilken förhöjning borde under året så fort ske kunde, d. v. s. så fort den nya tillverkningslagen hunne utfärdas, träda i kraft. I sammanhang dermed beslöts för år 1867 en tilläggsavgift till gällande tullsatser å sprit och bränvin; och man föreskref derjemte, att denna tilläggsavgift skulle börja att utgå från den tid, då den nya tillverkningslagen blef gällande. Denna lag utfärdades den 17 Maj 1867 och samma dag utkom äfven kungörelsen, angående tilläggsavgiften till tullsatserna å bränvin och sprit. Deremot förekom frågan om afgiftsrestitutionen vid utförsel af bränvin eller den s. k. drawbacken icke vid nämnda riksdag, utan först genom en författning, som sednare på året utfärdades, bestämde regeringen, att en förhöjning i restitutionen, motsvarande förhöjningen i tillverkningsavgiften, skulle från början af år 1868 utgå.

Nu har frågan om förhöjning i restitutionen blifvit väckt här vid Riksdagen. Så vidt jag rätt uppfattat de föregående talare, hvilka motsatt sig Utskottets förslag, äro de alla ense derom, att denna förhöjning icke bör inträda före den 1 Oktober, då, om jag så får uttrycka mig, det borgerliga bränvinsbränningsåret börjar, hvaremot det finansiella bränningsåret tager sin början den 1 Januari. Utskottet deremot har föreslagit, att den förhöjda restitutionen må utgå från den dag, då ny författning angående bränvinstillverkningen blifver gällande. Skilnaden emellan nyssnämnda båda förslag är i sjelfva verket icke så stor, som den vid första påseendet tyckes vara. Den möjlighet, som år 1867 förefanns för Kongl. Maj:t att genast efter Riksdagens beslut i ämnet utfärda den nya lagen om tillverkning af bränvin förefinnes nemligen icke nu. Då skedde ingen annan hufvudsaklig förändring i lagen, än att blott tillverkningsavgiften höjdes; hvadan också den nya lagen kunde utfärdas redan den 17 Maj samma år. Nu deremot är det fråga om en alldeles ny lagstiftning, fotad på helt andra grunder än den ännu gällande. Jag tror således, att den nya lagen icke kommer att så fort utfärdas, ädrabelst som det är nödigt att öfver densamma höra Högsta Domstolen, och att den nya författningen derföre icke kan vara att vänta förrän i slutet af Augusti eller början af September månad detta år. Vid sådant förhållande blir tidsskilnaden mellan den 1 Oktober och den dag författningen kommer till stånd icke så synnerligen stor.

Emellertid vill jag icke fördölja, att jag hyser principiella betänkligheter emot den åsigt. Utskottet i motiveringen till sitt förslag uttalat, men jag hade dock icke ånuat motsätta mig detta förslag, enär derigenom frågan i sjelfva verket är lagd i regeringens hand.

Hvad beträffar Herr Gumælii förslag, att den förhöjda restitutionen bör inträda först då den nya lagen om tillverkning af bränvin i sin helhet vinner tillämpning, så kan jag icke föreställa mig annat, än att den dermed afsedda tidpunkt sammanfaller med den 1 Oktober, ty just med den dagen inträder den allmänna bränningstiden. Visserligen får, enligt den af Riksdagen antagna nya tillverkningslagen, tillverkning af bränvin i sammanhang med pressjästberedning ega rum jemväl under tiden från den 1 Maj till den 1 Oktober och befogenheten till sådan bränvinstillverkning måste anses inträda så fort författningen utfärdas. Men detta blir endast en partiel tillämpning af lagen om bränvinstillverkning. I sin

helhet kommer den att vinna tillämpning först då, när den allmänna bränningstiden inträder och den förhöjda tillverkningsavgiften i allmänhet måste utgå eller den 1 Oktober.

Då, såsom Friherre Gripenstedt anmärkt, tvetydighet förefinnes med afseende å Utskottets formulering af dess förslag, torde de Kammarens ledamöter, hvilka icke anse lämpligt, att förhöjning i afgiftsrestitutionen inträder tidigare än den 1 Oktober, kunna sluta sig till Herr Gumælii förslag, hvilket jag skulle vilja förordas.

Herr Lyttkens: Då man här sagt, att bränvinsexportörerna skulle göra en betydlig vinst, i fall en högre restitution skulle medgifvas förrän den nya tillverkningslagen kommer att tillämpas, vill jag erinra om att denna vinst redan kommit dem till godo i och med detsamma som den nya tillverkningslagen af Riksdagen godkändes, ty samtidigt dermed steg priset på bränvin i proportion med den förhöjning, som beslöts i tillverkningsavgiften.

Hvad angår det af Herr Gumælius framställda förslag att den förhöjda restitutionen skall utgå från den dag, då ny författning angående bränvinstillverkningen i sin helhet vinner tillämpning, så må jag säga, att jag anser detta förslag oantagligt, emedan ordställningen innebär en tvetydighet. Då den nya tillverkningslagen medgifver att bränvinsbränning i sammanhang med pressjästberedning genast får vidtagas, och då en bränvinsbrännare kan börja tillverkningen den 1 Oktober, men en annan deremot icke förrän den 1 November, så är det klart att, om Herr Gumælii förslag antoges, olika åsikter skulle uppstå i fråga om från hvilken tid den förhöjda restitutionen rätteligen borde medgifvas.

Jag anser derföre att Utskottets förslag har företräde och jag kommer också att rösta för bifall till detsamma, öfvertygad som jag är att derigenom en för landet gagnelig export af bränvin säkrast kan sättas i gång.

Friherre Gripenstedt: De som här förordat bifall till Utskottets förslag hafva framhållit först och främst önskligheten af att en export af bränvin må komma i gång och dernäst att det härtill erfordrades medverkan från statens sida. Jag vill för min del ingalunda bestrida att det vore önskligt att kunna åvägabringa en dylik export, utan anser tvärtom att det skulle vara rätt väl, om en sådan industri kunde uppstå, men jag fordrar såsom ett oeftergiftigt vilkor dervid att exporten af varan skall ske på naturlig väg, och icke för tillfället framkallas genom konstlade medel, hvilka ingalunda kunna grundlägga en fortvarande export. Det är nemligen påtagligt att, om man nu under de närmaste månaderna skulle betala premier åt exportörerna, men sedan upphöra dermed, så skall äfven exporten vid samma tid afstadna. Man har anmärkt, att uttrycket "premium" vore oegentligt, och tydligen har man gjort detta, emedan man ganska riktigt funnit att redan i sjelfva ordet ligger ett starkt argument mot yrkandet att den förhöjda restitutionen skulle medgifvas tidigare än med början af det nya bränningsåret. Så vidt jag kan inse, är likväl uttrycket fullkomligt riktigt, ty då staten erhållit endast 70 öre per kanna i tillverkningsavgift, men deremot måste betala 80 öre i restitution, kan

detta tillskott af 10 öre per kanna väl omöjligt anses annorlunda än såsom ett åt exportörerne lemnadt premium, som kanske inalles komme att uppgå till 200,000 R:dr.

En talare har påstått, att export verkligen skulle kunna åvägbringas på naturlig väg, eller med andra ord sagdt, att bränvin kunde tillverkas här i landet till så billigt pris, att vi blefve i stånd att på utländsk marknad konkurrera med utlänningen. Det vore väl om så skedde, men, mine Herrar, jag vågar bestrida detta, åtminstone för närvarande. Vi äro nemligen icke ännu så skicklige i konsten att bränna bränvin, att vi kunna taga lika stor produkt ur råämnet, som t. ex. tyskarne och flera andra kunna. Denna bristande skicklighet förhindrar icke allenast en fördelaktig export, utan medför äfven en ganska stor nationel förlust, i det att en mängd dyrbara råämnena ej riktigt begagnas, utan till en ganska dryg del gå förlorade; och jag skulle derför med nöje vilja medverka till att hos oss åstadkomma en större skicklighet inom denna näringsgren.

Då man för att visa behovet af medverkan från statens sida åberopat att ladugårdsskötseln och mejerihandteringen uppmuntrats af staten, så vill jag dervid erinra, att man, hvad denna uppmuntran angår, likväl gått tillväga på det riktiga sättet. Man har nemligen varit angelägen om att medelst anläggande af skolor, krigsändande af undervisare, och på annat sätt sprida kunskap och förfarenhet i denna näringsgren. Just på samma sätt önskar jag att man må tillvägagå i fråga om bränvinshandteringen, på det att en export af denna vara må kunna på naturligt sätt utvecklas, men icke må man föreställa sig att detta mål kan uppnås genom att för en kort tid lemna statsunderstöd åt exportörerne.

Med anledning deraf att Herr Gumælius numera framställt ett nytt förslag, som är mera kortfattadt än det förra, vill jag nämna, att jag anser det först framställda förslaget vara bättre, emedan det mera klart och bestämdt angifver, att den förhöjda restitutionen skulle komma att utgå från den 1 Oktober, eller den dag då det nya bränningsåret begynner; men då Herr Civilministern ansett att äfven det sist framställda förslaget är tillräckligt tydligt och uttrycker detsamma som det första, så vill äfven jag, för att ej splittra meningarne, biträda detsamma.

Herr Forssbeck: Det synes nästan så, som om eld och vatten skulle ett, tu, tre, ingå ett kordialt förbund, ty så oväntadt synes det mig att Sveriges störste frihandlare i en hast blifvit prohibitist; eller kanske han är frihandlare endast då det är fråga om import? Då man nu icke vill underhjelpa exporten, är det att antaga att icke mindre än 2 millioner kannor bränvin, som icke kunnat afyttras, skola i höst tynga på marknaden, och vid sådant förhållande skall det dröja temligen länge, innan någon ny bränvinsskatt kommer att inflyta, ty det är klart att bränvinstillverkaren måste uppskjuta bränningen eller åtminstone låta en god tid gå förbi, innan han från nederlaget uttager något bränvin, eftersom priserna nödvändigtvis komma att förblifva tryckta, till dess den äldre varan blifvit förbrukad. Hvarför skall man tvinga innehafvarne af bränvin att bibehålla varan ända till den 1 Oktober, då kanske ingen export vidare kan ega rum? Man säger att, om en tidigare dag bestämdes, staten skulle tillskyndas förlust; men om man vill vara konsekvent, så måste man er-

känna att denna förlust skulle till fullo ersättas genom den högre tullen på importerade spritvaror. Då importen af konjak, arrak och rum är ganska betydlig, synes det mig obestriddigt att hvad som förloras å ena sidan vinnes fullt ut åter på den andra.

Jag vill dessutom anmärka, att den 1 Oktober är en alldeles för sen terminus i fråga om denna export, ty de franske vinhandlarne behöfva varan redan i Augusti eller September, och således blir följden den, att de fortfarande måste vända sig till sina gamla importörer, tyskarne, hvilka hittills lemnat dem ungefär 10,000,000 kannor årligen. Just nu, medan den fiendtlige stämningen varar mellan Frankrike och Tyskland, är den rätta tidpunkten inne för oss att komma emellan; men detta vill man hindra och har dervid intet annat skäl att framhålla än det, att staten icke bör lemna ett obetydligt förskott å ett par hundra tusen R:dr. Detta är långt ifrån nationalekonomiskt riktigt, och det är gifvet att, om vi icke nu begagna oss af tillfället, så skall det för alltid gå oss ur händerna. Icke heller kan det vara riktigt att tvinga oss att sjelfve förbruka allt det bränvin, som tillverkas i landet, utan jag föreställer mig, att det är i sedlighetens intresse, att på allt sätt söka befrämja exporten.

En talare på Stockholmsbänken har sagt, att vi icke äro skicklige bränvinsbrännare. Jag känner icke, huruvida den ärade talaren sjelf är bränvinstillverkare, men vill upplysa honom att vi kunna bränna lika bra som tyskarne. Jag har hos mig anställt en tysk brännmästare, och denne kan icke taga ut en högre procent bränvin ur råmaterialerna, än våra vanliga bonddrängar kunna, men deremot är han skicklig i att uppgöra lysande kalkyler, som dock hafva det felet att de lofva ett resultat, som är tiotusentals R:dr bättre än det sedermera i verkligheten blir.

Då man säger, att det är oriktigt att, på sätt nu är ifrågasatt, understödja bränvinshandteringen, vill jag erinra, att andra näringar uppmuntras på flerahanda sätt. Så har t. ex. Östergötlands hushållningssällskap anvisat flera tusen R:dr för att understödja exporten af boskapskreatur; och jag hemställer huruvida det icke, då man uppmuntrar den ena näringsgrenen, kan vara billigt att understödja äfven den andra.

Då sålunda statsverkets förlust, genom att den förhöjda restitutionen får inträda tidigare, icke kan blifva någon annan än ränteförlusten å 200,000 R:dr, och denna förlust, såsom jag redan visat, skall blifva till fullo ersatt genom högre införselstull, yrkar jag bifall till Utskottets förslag.

Herr Ola Andersson: Ehuru jag naturligtvis icke kan i någon mån tillmäta mig den sakkännedom, som den föregående talaren lär ha ha i detta ämne, anser jag mig dock böra tillkännagifva de skäl, som föranleda mig att icke biträda Utskottets förslag.

Jag kan ingalunda gilla, att den högre restitutionen skulle medgifvas före den dag, då den högre tillverkningsafgiften kommer att erläggas, ty — resonnera hur man vill — så skulle en tidigare förhöjd restitution blifva en ren present åt dem, som nu hafva bränvin på lager. Man har invändt, att desse kunde fördröja att afyttra sin vara till i Oktober månad och att staten sålunda skulle i allt fall få betala den högre restitutionen, men ett sådant dröjsmål förefaller mig föga sannolikt, ty då det kan med visshet förutses, att bränvinetspriset skall nedtryckas fram på

hösten till följd af det myckna nytillverkade bränvin, som då föres i marknaden, och dessutom frakter samt assuranser ställa sig högre på hösten, kan man med lika visshet antaga att bränvinsinnehafvarne skola därför innan afyttra varan, synnerligen som de eljest komma att vidkännas en icke så obetydlig ränteförlust, som icke kan ersättas så lätt, sedan prisfall inträdt.

Man har påstått, att det vore svårt att få bränvinsexporten i gång och att den därför borde understödjas derigenom, att en förhöjd restitution medgäfvos ju förr desto heldre; men jag tillåter mig att anmärka häremot, att om än en förhöjd restitution beviljas innan den 1 Oktober, och en betydligare export till följd deraf kunde verkställas under detta år, så är det ingen den ringaste sannolikhet för att denna export kommer att fortsättas ett annat år, ty när tillverkningsavgiften då stigit till samma belopp som restitutionen, och sålunda någon särskild så kallad premie för exporten icke längre erhålles, kan man vara förvissad om att exporten icke då blir större, än den nu är.

Dessutom må det tillåtas mig att fästa uppmärksamhet på, att i samma stund som en förhöjd restitution skulle medgifvas, komme också bränvinspriserna att stiga öfverallt i landet, och detta vore, om man ser saken från förbrukarens synpunkt, obilligt samt lände endast tillverkaren till oskäligen vinst.

Kunde man ordna så, att restitution af 80 öre per kanna komme att medgifvas endast för det bränvin, för hvilket en lika hög tillverkningsavgift blifvit erlagd, så vore det naturligtvis det riktigaste och bästa, men då detta icke kan ske, så bör tiden ovilkorligen bestämmas till den 1 Oktober, ty skulle, såsom Utskottet föreslagit, den förhöjda restitutionen utgå redan från den dag, då ny författning angående bränvinstillverkningen blifver gällande, så komme härigenom icke så obetydliga summor att bortslumpas, och detta vill jag ingalunda medverka till, utan röstar bifall till Herr Gumælii förslag.

Herr Gumælius: Det märkes tydligt, att denna fråga är bokstafligen brännande och berör ömtåliga, vaksamma intressen. Derom vittnar den utomordentliga lifaktighet, som nyss utvecklades af en talare på Östgötabanken, hvilken påstod, att det syntes honom, som om eld och vatten skulle förena sig, då före honom en talare på Stockholmsbanken, tillförene den främste frihandlaren, nu i stället hade blifvit prohibitist. Så vilseledes en redig uppfattning af blotta talet om och tanken på — "eldvatten". Det skulle då vara prohibitism, att man icke vill medgifva ett onaturligt premium för bränvinsexport, utan äfven i detta fall låta varan gälla, hvad den kan, och gå ut i världshandeln, om sådant låter sig göra på naturlig väg utan konstladt skydd!

Mer kunde väl vara att genmäla på hvad den ärade Östgötarepresentanten vidare anförde, men jag vill icke nu åter ingå i något uttalande om sjelfva frågan, utan begärde ordet endast därför att man från Hallandsbanken påstått det af mig framställda yrkandet innebära tvetydighet och därför vara oantagligt. För att bemöta detta påstående vill jag för en gång åberopa en auktoritet, åt hvilken jag tror, att Kammaren särskildt i detta fall har skäl att lemna fullt förtroende. Om det skulle

hafva undfallit den ärade talaren från Halland, må jag nemligen tillåta mig erinra honom om, att Herr Civilministern nyss förklarar, att han funne mitt förslag tillräckligt tydligt och jemväl lämpligt. Vid detta förhållande anser jag mig böra vidhålla detsamma.

Herr Almquist: Åsigterna synas icke vara delade om, huruvida den högre tillverkningsavgiften för bränvin skall föranleda till en förhöjd restitution, utan frågan vänder sig omkring, huruvida denna förhöjda restitution må beviljas något tidigare eller något sednare.

Man har emot Utskottets hemställan anmärkt, att Utskottet föreslagit ett onaturligt och konstladt sätt för exportens befrämjande, men deremot finner jag det vara alldeles i sin ordning och fullkomligt naturligt att föreslå det en Kongl. författning skall tillämpas från den tid, då den skall efterlefas; hvaremot jag anser det vara konstladt och oriktigt, om författningen skulle i vissa fall tillämpas från en dag och i andra fall från en annan dag.

Vidare har yttrats, att det så kallade premium, som nu skulle lemnas åt exportörerne, icke kunde hafva något egentligt inflytande på exporten, utan endast blifva till fördel för dem som nu innehafva bränvin. Det kan visserligen vara sant att desse beredas en icke oväsentlig fördel, men Utskottet har föreställt sig att genom detta premium export verkligen skulle komma i gång och, sedan detta väl skett, skall den kunna lätt nog vidare utveckla sig. Derföre har Utskottet ansett det icke vara stridande mot landets intresse att nu göra en mindre känbar uppoffring, som skulle bereda en varaktig framtida fördel, äfven om denna uppoffring nu skulle företrädesvis lända bränvinsinnehafvarne till fördel.

Äfven har man påstått, att det, enligt Utskottets förslag, icke blifvit fullt bestämdt om författningen skulle tillämpas äfven i detta fall från den dag, då den eljest blir till efterlefnad anbefalld, och man har sökt visa att det högre exportpremiet skulle komma att tillämpas under hela sommaren. Herr Civilministern har dock ganska bestämdt vederlagt detta, då han sagt, att den nya författningen sannolikt icke skall kunna utfärdas förrän möjligen i September. Vid sådant förhållande, och då alla här tyckas vara ense om, att den förhöjda restitutionen icke bör tillämpas sednare än den 1 Oktober, så må det tillåtas mig framställa den frågan, om det kan vara skäl att endast för dessa få veckor mellan författningens utfärdande och den 1 Oktober stadga ett undantag, då det är alldeles gifvet att de, som i September hafva lager inne, gömma detta till början af Oktober, då de erhålla den högre restitutionen. Detta anser jag vara så påtagligt, att jag icke finner den ringaste sannolikhet för att staten skall komma att vidkännas någon uppoffring, derföre att författningen tillämpas under denna korta mellantid.

På dessa och öfriga i Utskottets betänkande anförda skäl, yrkar jag bifall till Utskottets förslag.

Herr Per Nilsson i Espö: Jag betvivlar högeligen, att man någonsin skall kunna tillfredsställa bränvinsbrännarnes anspråk. När fråga väcktes om nederlagsrätten, hörde vi dem tala om, huru stor fördel de af densamma skulle få, och huru belåtna de, genom ernående af denna

rätt, skulle blifva. Då man sedermera beslöt att höja skatten för bränvinstillverkningen, klagade de, att denna tillverkning, oakadt den beviljade nederlagsrätten, blefve alltför dyr och icke lemnade någon fördel. Sammalunda är förhållandet i denna fråga. Bränvinsbrännarne säga nu: vi kunna icke skeppa ut något bränvin, om vi icke i restitution erhålla 80 öre per kanna eller 10 öre mera än vi betalt i tillverkningsavgift, men få vi så hög restitution, så skola vi exportera mycket bränvin redan denna sommar. Skulle nu detta beviljas dem, så få vi nog nästa riksdag, när förhöjningen i tillverkningsavgiften från 70 till 80 öre per kanna redan inträdt, höra åtskilliga röster säga, att då det en gång medgifvits, att restitutionen fått utgå med 10 öre utöfver tillverkningsavgiften, så borde äfven, med stöd af detta prejudikat, restitutionen för nämnda år bestämmas till 90 öre per kanna och så vidare gång efter annan. Jag vill följaktligen icke, att något sådant prejudikat skall komma till stånd, utan må vi låta bränvinsbrännarne under denna sommar exportera så mycket bränvin de vilja, men emot en restitution icke öfverstigande tillverkningsavgiften, och må vi således först när bestämelsen om denna avgifts höjande till 80 öre per kanna trädt i verkställighet eller från den 1 Oktober detta år medgifva, att restitutionen får utgå med sistnämnda belopp. Detta är den naturliga och rätta vägen och derigenom kan möjligen en jevn och för landet fördelaktig export åvägabringas.

Jag instämmer uti det förslag Herr Gumælius framställt.

Herr Lyttkens: Jag vill än en gång upprepa, att jag anser Herr Gumælii förslag olämpligt, ty det synes klart att en lag ovilkorligen skall gälla från den dag, som i lagen i sådant afseende är bestämd, men icke från den dag, då lagen i sin helhet vinner tillämpning; och såsom jag fattade Herr Civilministerns yttrande, tror jag mig äfven deraf kunna henta stöd för denna åsigt. Om den nya författningen utkommer i Augusti eller September, och i densamma säges, att den skall gälla från och med den 1 Oktober, så ger detta icke rum för olika meningar, hvilket dock nödvändigtvis skall blifva händelsen, om Herr Gumælii förslag antages, enär detta är redigeradt på ett särdeles sväfvande sätt.

Jag upprepar mitt förra yrkande om bifall till Utskottets förslag.

Herr Sahlström: Jag får tillkännagifva, att jag i allo instämmer i de åsikter, Herr Gumælius i detta ämne uttalat, nemligen att den förhöjda restitution, hvarom här är fråga, icke må utgå förrän den nya författningen angående bränvinstillverkningen i sin helhet vunnit tillämpning, men på det stadgandet derom må blifva så bestämdt och tydligt, att det af alla kan förstås, får jag för min del yrka den förändring i Herr Gumælii förslag, att man uttryckligen föreskrifver, det förevarande förhöjda restitution icke må utgå före den 1 Oktober innevarande år.

Herr Liss Olof Larsson: Då jag händelsevis nyss var närvarande i Första Kammaren, då nämnde Kammare fattade beslut uti denna fråga, så tager jag mig friheten hemställa, att Andra Kammaren, på det vi måtte undgå en ytterligare gemensam votering, som torde ännu mera förlänga riksdagen, må fatta samma beslut, som Första Kammaren, nem-

ligen att de i slutet af Utskottets förslag förekommande orden "från den dag, då ny författning angående bränvinstillverkningen blifver gällande", må utbytas emot orden: "från och med den 1 Oktober detta år."

Herr Carl Ifvarsson: Enligt min åsigt fäster man mera afseende vid denna fråga, än hon i sjelfva verket förtjenar, ty jag är öfvertygad om att bränvinsexporten iugalunda skall blifva så stor, som man här från flera håll hört uppgifvas. Jag vill dock nämna, det jag icke för min del kan godkänna Utskottets föreliggande förslag, ty om vi äfven, genom att nu bevilja en förhöjd restitution, skulle kunna under detta år exportera några hundra tusen kannor bränvin, så är det dock nästan gifvet, att denna export skall upphöra nästa år, då tillverkningsafgiften blifvit höjd till 80 öre, och restitutionen kommer att utgå till samma belopp. Kan exporten icke komma till stånd utan genom konstlade medel, så tror jag den icke bereder någon egentlig fördel, och jag vill derföre gerna förena mig i det förslag Herr Liss Olof Larsson framställt, hvilket dessutom har den fördelen att det tydligt och klart bestämmer att den förhöjda restitutionen skall medgifvas från och med den 1 Oktober, då också den förhöjda tillverkningsafgiften i allmänhet kommer att utgå.

Såsom jag redan antydtt, fäster jag likväl icke så synnerlig vikt vid sjelfva formen på detta beslut, utan jag skulle, derest icke Första Kamraren redan fattat ett beslut, som afviker från Utskottets hemställan, hafva sagt, att det icke betydde mycket, huruvida Utskottets förslag eller något annat, som lade makten i regeringens hand, bifölles, ty jag är öfvertygad om att regeringen i allt fall skulle kunnat tillse, att bränvinssinnehafvarne icke fått sig tilldeladt ett oskäligt premium, som förmått dem att utsträcka sina spekulationer så mycket som möjligt, under det att samhället i öfrigt fått vidkännas utgifter, som icke skulle särdeles gagnat det allmänna, utan endast kommit några enskilda personer till godo.

På grund af hvad jag sålunda anfört, yrkar jag bifall till det af Herr Liss Olof Larsson framställda förslaget.

Herr Gumælius: Sedan det numera upplysts, att Första Kamraren för sin del redan beslutat, att den förhöjda restitutionen skall utgå från den 1 instundande Oktober, vill jag bedja att få återtaga mitt nyss framställda förslag och i stället förena mig i det af Herr Liss Olof Larsson gjorda yrkandet, som leder till samma mål.

Herr Hæggström: Då Bevillnings-Utskottets förslag till ny lag angående villkoren för bränvinstillverkning vid förliden riksdag första gången framlades, yrkades afslag å detsamma, bland annat, på grund af de stora betänkligheter mången hyste, att genom förslagets antagande landet skulle komma att öfversvämmas af en stor bränvinsflod, att man ville söka "förmå svenska folket supå i stort" etc. etc.

Nu har genom Kamrarnes sammanstämmande beslut sagda förslag blifvit antaget och då nu en utväg beredes för afloppet af den befarade stora bränvinsfloden och afhjelpande eller zainskande af de fruktade olägenheterna, då sätter man sig ifrigt deremot och vill truga på konsum-

tionen inom landet öfverproduktionen, af flere talare uppskattad till 2 millioner kannor, som jag anser snarare för lågt än för högt beräknadt.

Då nu, under förhoppning att oftanämnda förslag skulle antagas, en öfverproduktion af 2 millioner kannor uppstått under hvartera af de 2 år, då frågan förevarit, huru stor måste icke denna öfvertillverkning nu blifva sedan förhoppningen blifvit verklighet och huru nödvändigt är det icke derför att skaffa aflopp för densamma?

Ett sådant tillfälle erbjuder sig nu, men torde, om det försummas, icke på länge och så lägligt återkomma.

Såsom bekant har Frankrike länge konsumerat en stor mängd af den sprit, som från Tyskland exporterats. Antagligen dröjer det länge, innan Frankrike ånyo anknyter de före kriget så lifliga handelsförbindelserna med Tyskland, och då måste spriten liksom andra varor tillföras från annat håll. Bereda vi nu genom den ifrågasatta restitutionen möjlighet att exportera sprit till Frankrike, så går exporten dit sedan af sig sjelf, men försummas nu tillfället, så är det sannolikt att andra länder, mera måne om sin handel, gå oss i förväg och att det sedan blir svårare, om ens möjligt, att finna afsättning för denna vara i Frankrike.

Vilja vi icke möjliggöra eller befordra exporten af sprit, så blir följden deraf sannolikt den i fjor befarade och äfven i denna Kammare påpekade eller att öfverproduktionen af varan nedtvingar priset och ökar konsuntionen, ett resultat, hvartill jag icke vill medverka. hvarför jag yrkar bifall till det Sammansatta Utskottets framställning.

Friherre Gripenstedt: Med anledning af den upplysning, som numera lemnats angående Första Kammarens beslut i frågan, anhåller jag, att äfven denna Kammare måtte för sin del, i likhet med Första Kammaren, besluta att orden "från den dag, då ny författning — —" etc., må utbytas mot "från och med den 1 Oktober detta år".

Herr Kallstenius: Då jag icke erhållit något understöd i mitt yrkande om rent afslag å Utskottets förslag, så tjenar det naturligtvis till intet att vidhålla detsamma, utan anhåller jag att få afstå derifrån, men vill dock på samma gång angifva några skäl, hvarför jag ansett en sådan åtgärd vara den enda riktiga.

Till de skäl, som redan af mig och flere föregående talare blifvit anförda mot Utskottets förslag, vill jag nämna äfven ett annat, nemligen det att, då här är fråga endast om en tillfällig export eller med andra ord, att ur vår marknad undanskaffa en tillfällig öfverproduktion af sprit, så kan det icke vara skäl att genom konstlade medel underhjelpa en sådan, då hvarken staten för tillfället eller landet fortfarande deraf har att vänta någon fördel. Dessutom vill jag påpeka den våda, som helt visst skulle uppstå, om man nu, sedan, såsom allom är känt och brännvinstillverkarne isynnerhet, ganska väsendtliga lättnader blifvit medgifna i afseende å brännvinstillverkningen, derjemte, genom på föreslaget sätt befordrad export, till nästinfallande tillverkningstid ej allenast åstadkomme tömda förråd, utan ock deraf framkallad onaturlig prisstegring; ty dessa för den nya tillverkningen gynnande omständigheter, samtidigt inträffande med en då nyss inhöstad skörd, skola otvifvelaktigt egga den tyvärr oftast

nog mycket sangviniske bränvinstillverkaren till en öfverproduktion af sprit, som måhända flera gånger om öfverstege den, som under sista tiden skett. Bränvinstillverkarna förleddes möjligen såmedelst att förvandla icke allenast sina egna, utan också grannarnes råvaror till bränvin, som kanske sedan på flera år ej kunde uthytas mot penningar eller, med ett ord, försäljas. Derigenom vållades säkerligen en högst känbar prisstegring på alla dertill användbara födoämnen för tillfället samt, då, af hvad som härutinnan hittills passerat, det är att betvifla, det statsmakterna ännu på länge vilja göra något verkligt för befordrande af en möjlig och fortgående spritexport, svåra affärsförvecklingar under hela den tid, som all denna till sprit förvandlade spanmål och potatis vore omöjlig att försälja; förvecklingar, som ytternera förvärrades deraf, att skatten för allt detta å nederlag qvarliggande bränvin, antingen det vore såldt eller icke, måste till staten inbetalas före den 1 Oktober 1872. Jag tror derföre, att det vore i hög grad oklokt att, på detta sätt och helst vid tiden för en ny och så väsendtligen, som denna, förändrad tillverkningslags tillämpning, gifva anledning till öferspekulation och anser det deremot just för dem, som bedriva denna för statsekonomin så viktiga näringsgren, verka nyttigt, om omständigheterna, att börja med och tills de blifva hemmastadde med de nya förhållandena, ej vore så inledande.

Jag vill derföre, med frånträdande af mitt förra yrkande, förena mig i det af Herr Liss Olof Larsson framställda förslaget.

Herr Berg: Frågan, huruvida en utvidgad bränvinsbränning skulle utgöra ett medel för jordbrukets lyftande, eller icke, har länge utgjort ett tvisteämne. Om denna fråga besvaras med ja, så följer deraf, att exporten bör uppmuntras.

Jag vill dock icke nu yttra mig om bränvinsbränningen verkligen är en handtering, som bidrager till jordbrukets höjande, utan endast, beträffande den nu ifrågakända ökade restitutionen, upplysa att, enligt min åsigt, någon egentlig export af bränvin för oss icke bör kunna ega rum, helst priset på bränvin i Preussen står mycket lägre än hos oss och sannolikt kommer att under hela sommaren hålla sig på samma punkt. Alltså torde det för oss blifva alldeles omöjligt att få i gång någon export i större skala och en sådan i mindre skala skulle endast äsyfta och föranleda prisstegring å det qvarvarande bränvinet i landet. Åtskilligt mera kunde väl vara att anföra i denna fråga, men för att icke upptaga tiden, vill jag nu endast tillkännagifva, att jag förenar mig uti det af Herr Liss Olof Larsson framställda yrkande.

Öfverläggningen var slutad. Kammaren biföll Utskottets hemställan med den förändring, att de i slutet deraf förekommande orden: "från den dag, då ny författning angående bränvinstillverkningen blifver gällande", skola utbytas mot orden: "från och med den 1 nästkommande Oktober".

§ 4.

Föredrogs och bifölls Bevillnings-Utskottets betänkande N:o 14, angående heräkningen af tull-, post-, stämpelpappers- och bränvinsbränningsmedlen.

§ 5.

Föredrogs och bifölls Särskilda Utskottets memorial N:o 7, angående aflöning åt dess tjänstemän och vaktbetjente.

§ 6.

Justerades protokollsutdrag rörande de här ofvan under §§:ne 2—5 antecknade beslut.

Kammarens ledamöter åtskiljdes kl. 12 middagen, men sammankommo åter

Kl. 7 e. m.

§ 7.

Föredrogs och godkändes Banko-Utskottets förslag till Riksdagens underdåniga skrifvelse N:o 55, med reglemente för Riksbankens styrelse och förvaltning; äfvensom samma Utskotts förslag till Riksdagens skrifvelse till Bankofullmäktige N:o 56, med öfverlemnande af Bankoreglementet.

§ 8.

Föredrogs och godkändes Stats-Utskottets förslag till Riksdagens underdåniga skrivelser:

N:o 57, angående eftergift af Kronans rätt till danaarf efter åtskilliga inom Westerviks samhälle aflidna personer;

N:o 58, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition, angående upplåtande af mark från Carlbergs och Haga kungsgårdar till utvidgning af nya kyrkogården utanför Stockholm;

N:o 59, angående förhöjning i legan för kungs- och kronoskjuts;

N:o 60, om ändring i Kongl. Kungörelsen den 11 Maj 1855, angående grunderna och sättet för markegångsprisens bestämmande;

N:o 61, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition i fråga om försäljning af ett postverket tillhörigt kolmagasin i staden Ystad; samt

N:o 62, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition angående upplåtande till Skede socken af en jordrymd från länsmansbostället ett halft mantal Ekekull Lillegården N:o 3, till skolhusplan och planteringsland för en folkskola.

§ 9.

Föredrogs och godkändes Särskilda Utskottets förslag till Riksdagens underdåniga skrifvelse N:o 63, dels i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition

tion till Riksdagen angående landtförsvarets ordnande, dels angående reglering af en del utgifter under Riksstatens fjerde hufvudtitel.

§ 10.

Följande nu inkomna ärenden anmäldes:

Stats-Utskottets memorial:

N:o 86, med förslag till stadganden i det nya reglementet för Riksgälds-kontoret angående de under innevarande riksdag på nämnda kontor anvisade statsutgifter;

N:o 87, angående det till gratifikationer åt extra ordinarie tjänstemän vid Riksgälds-kontoret och godtgörelse för extra arbeten anvisade anslag; och

N:o 92, i anledning af erhållen återremiss å Stats-Utskottets utlåtande N:o 85, angående förändrade föreskrifter rörande de tryckta riksdagshandlingarnes utdelning;

Bevillnings-Utskottets memorial:

N:o 15, i anledning af Kamrarnes olika beslut i vissa punkter af Utskottets memorial N:o 7, angående återremitterade delar af betänkandet om villkoren för brännvins tillverkning och försäljning; och

N:o 16, med anledning af Kamrarnes olika beslut i en del af Utskottets betänkande N:o 10, angående tullbevillningen;

Första Kammarens protokollsutdrag N:o 190, med delgifvande af Första Kammarens beslut öfver dess Tillfälliga Utskotts utlåtande N:o 5, i anledning af väckt fråga om tillägg och förändring i Kongl. Cirkuläret till konsistorierna i riket den 9 Februari 1844, angående konsistorienotariernes uppbördsprovision, samt slutligen Stats-Utskottets memorial N:o 89, angående den under innevarande riksdag verkställda statsreglering samt anskaffande af de för Riksgälds-kontorets utgifter erforderliga medel.

Alla dessa ärenden bordlades.

§ 11.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades Herr Jonas Jonasson under 8 dagar, räknade från och med morgondagen.

Kammareⁿs ledamöter åtskiljdes kl. $\frac{1}{2}$ 8 e. m.

In fidem
H. Husberg.